

ipse infans, et tacens dicat, Peritura est anima mea de populo meo, si non fuero circumcisis octavo die: qui ergo et originale malum diffitemini, et justum Deum fatemini, quid precaverim dicite. Huic infanti tacite clamanti quoniam loquacitas vestra nulla rationabili voce respondet, voces potius vestras apostolicis nobiscum vobis jungite. Quæ sint enim ex parentibus, vel utrum sint etiam alia contagia peccatorum, liberum nobis est quærere; sive sit facile, sive difficile, sive impossibile reperire: per unum tamen hominem in hunc mundum intrasse peccatum, et per peccatum mortem, et ita in omnes homines pertransisse, in quo omnes peccaverunt¹; aliter nobis fas esse non existimemus accipere, nisi ut omnes mortuos esse credamus in primi hominis peccato, pro quibus mortuus est Christus, et omnes mori peccato quicumque baptizantur in Christo.

XXII. Sed in aliis verbis meis, quæ velut refellenda interponis disputationi tuæ, dicis, « Me vulgum tibi excitare conatum; » quoniam dixi¹, « Fidem non dubitare christianam, quam novi hæretici oppugnare cœperunt, et eos qui lavacro regenerationis abluuntur, redimi de diaboli potestate; et vos qui nondum tali regeneratione redempti sunt, etiam parvulos filios redemptorum, sub ejusdem diaboli esse potestate captivos, nisi et ipsi eadem gratia redimantur. » Quod ut apostolico testimonio comprobarem, « Ad omnes ætates dixi pertinere illud, de quo Apostolus loquitur, beneficium Dei²: Qui eruit nos de potestate tenebrarum, et transtulit in regnum Filii charitatis suæ³. » Si hac sententia contra vos vulgus movetur, nonne hinc te potius oportet advertere, ita esse vulgatam et apud omnes confirmatam istam catholicam fidem, ut nec notitiam possit fugere popularem?

¹ Rom. v, 12. — ² Lib. 1. de Nupt. cap. 20. — ³ Coloss. 1, 13.

Necesse quippe fuerat, quidquid in parvulis suis ageret, quod attinet ad mysteria christiana, omnes nosse Christianos. Cur autem dicis, « Quod certaminis singularis oblitus in vulgum refugerim? » Quis tibi promisit meum singulare certamen? Ubi, quando, quomodo, quibus præsentibus quibus arbitris? « Oblato, sicut loqueris, placuit componi foedere bellum¹, ut pugnas omnium contentio nostra dirimeret? » Absit ut mihi apud catholicos arrogem, quod te tibi apud Pelagianos arrogare non pudet. Unus sum e multis, qui profanas vestras novitates ut possumus refutamur, sicut unicuique nostrum Deus partitus est mensuram fidei². Antequam essem natus huic mundo, et antequam essem renatus Deo, multa catholica lumina vestras futuras tenebras redarguendo prævenerunt: de quibus jam duobus superioribus libris meis quanta potui manifestatione disserui. Hæbes quo te avoces, si te adversus catholicam fidem adhuc insanire delectat.

XXIII. Nec nomine « Sellulariorum opificum » derideas membra Christi: memento quia infirmam mundi elegit Deus, ut confundat sortia³. Quid est autem « Quod eis cum ostendere cœperis, in me acerbiores fient? » Mentiri eis noli, et non fient. Ego enim non eos, sicut calumniaris, « Assevero peculium diaboli, » quos redemptos Christi sanguine scio: « Nec diabolo conjugia, » in quantum conjugia sunt, « Ulla transcribo; » nec « Eum genitalium commentor artificem; » nec « Excitatorem virorum nisi ad illicita, » nec « Fœcundatorem mulierum, » nec « Conditorem assero parvulorum. » Hæc ergo quæ a me aliena sunt, si eis de me dixeris, mentieris: et si quisquam eorum tibi credens acerbior in me fuerit factus, deceptus poterit esse, non doctus. Ii vero qui et utrumque nostrum, et fidem catholicam sciunt, discere

¹ Virg. Æneid. 12. vers. 109. — ² Rom. xii, 3. — ³ 1 Cor. 1, 27.

abs te aliquid nolunt; sed cavent potius, ne auferas quod noverunt. Multi quippe sunt in eis, qui non solum præter me, verumetiam priores me ista didicerunt, quæ vester novus error oppugnat. Cum ergo non eos ipse fecerim, sed invenerim hujus quam negatis socios veritatis, quomodo eis ego sum auctor hujus quem putatis erroris?

XXIV. « Explica, inquis, quomodo peccatum personæ illi juste possit ascribi, quæ nec voluit peccare, nec potuit. » Aliud est perpetratio propriorum, aliud alienorum contagio peccatorum, quantum quidem ad suæ cujusque vitæ pertinet actionem. Nam si vos sententiam rectam in vestrum tortum sensum torquere nolletis, audiretis Apostolum hoc breviter explicantem, qui unum dixit fuisse in quo omnes peccaverunt. In illo uno mortui sunt omnes ut moreretur alius unus pro omnibus. « Unus enim pro » omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt, pro » quibus Christus mortuus est¹. » Nega igitur Christum etiam pro parvulis mortuum, ut eximas eos de numero mortuorum, hoc est, de contagio peccatorum. « Qui fieri potest, inquis, ut res arbitrii conditioni seminum misceatur? » Si fieri non posset, non esset unde parvulos nondum de corpore egressos mortuos diceremus. Quia si Christus et pro ipsis mortuus est, ergo et ipsi mortui sunt: quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt. Audis-ne, Juliane? Hæc Apostoli verba, non mea sunt. Quid a me quæris: « Quo sit factum modo, » cum videas factum esse quocumque modo, si Apostolo credas aliquo modo, qui de Christo et de his pro quibus mortuus est Christus, mentiri potuit nullo modo?

XXV. Potest autem dici Deus ab alio, quales estis, per-

¹ 2 Cor. v, 14.

verso, sed errore diverso; potest prorsus dici Deus, quod nos sentire de parvulis dicis: « Ad inimici sui lucrum semper industrius; quia eos quos novit, non ad tempus sub diabolo futuros, sed cum illo semper arsuos, non desinit creare, nutrire, vestire, eisque pertinacissima iniquitate peccantibus vitam salutemque subministrare. Sed facit hoc Deus quomodo sciens bene uti et bonis et malis; cujus majestatis usibus non solum eos quos premit aut decipit, sed nec se ipsum malignitatis, ullius arte diabolus subtrahit. Ac per hoc non pertinent ad diabolum, qui eruuntur de diaboli potestate: qui vero ad eum pertinent, in Dei, sicut ipse, sunt potestate.

XXVI. Quam vanum est igitur, quod acutule te dixisse arbitraris, quasi asseramus: « Hoc inter se foedus iniisse diabolus et Deum, ut quidquid perfunditur, Deus; quidquid nascitur, diabolus sibi vindicet: ea tamen lege, sicut dicis, ut ipsam commixtionem quam diabolus instituit, Deus obnoxia virtute foecundet. » Prorsus nec instituit diabolus commixtionem; quoniam esset et si nemo peccasset: sed ita esset, ut tua ibi suscepta vel nulla esset, vel inquieta non esset: nec obnoxia virtute, se libera et potentissima Deus foecundat uteros foeminarum, etiam vasa diabolica parituros. Sicut enim hominibus malis, ita et seminibus ex origine vitiatis, in quibus bona est ab illo creata substantia, incrementum, formam, vitam, salutemque largitur gratuita bonitate, nulla necessitate, insuperabili potestate, irreprehensibili veritate. Cum ergo utrumque in potestate sit Dei, et quod perfunditur scilicet, et quod nascitur, a cujus potestate alienus nec ipse diabolus invenitur, tu duo ista quomodo posuisti? Utrum melius esse voluisti nasci quam perfundi? An melius esse perfundi, quia ibi est et nasci? Non enim perfundi poterit qui natus non fuerit. An utrumque æqua lance per-

pendis? Si nasci putas esse melius, regenerationi spiritali facis injuriam, cui generationem carnalem sacrilego errore præponis. Non enim frustra crederis noluisse dicere, quod renascitur, sed « Quod perfunditur: » ut quoniam diabolus et Deum quasi partes inter se fecisse per nostrum sensum demonstrare cupiebas, partem Dei faceres verbi vilitate viliozem. Potuisti enim dicere quod renascitur; potuisti, quod regeneratur; potuisti postremo, quod baptizatur: hoc enim verbum ex Græco Latina consuetudo sic habet, ut non soleat alibi nisi in sacramento regenerationis intelligi. Nihil horum dicere voluisti, sed elegisti verbum, quo fieret contemptibile quod dicebas. Nemo enim legentium præferre posset natum renato, vel regenerato, vel baptizato: sed facile putasti natum præferri posse perfuso. Si autem quantum distat cælum a terra, tanto melius est perfundi ut portetur hominis imago cœlestis, quam nasci ut portetur hominis imago terreni¹; evanuit jam tua ista invidiosa partitio. Neque enim mirandum est, si cœlestis hominis imaginem, quæ sacra perfusione suscipitur, sibi vindicat Deus; imaginem vero terreni hominis terrena labe sordentem sinit esse sub diabolo: donec ad suscipiendam cœlestis hominis imaginem renascatur in Christo.

XXVII. Porro si perfundi et nasci æquali abs te pensantur examine, ut ideo parvuli nondum renati non credantur esse sub diabolo, ne partes æquales inter se Deus et diabolus facere videantur, si Deus sibi perfusos, diabolus autem vindicat natos: profecto quia secundum istum sensum tantum valet perfundi quantum valet nasci, superfluum persuadetis esse perfundi; quoniam, quod tantumdem valet, sufficit nasci. Et tamen agimus gratias, quia non hoc putatis. Non enim ad regnum Dei natos,

¹ 1 Cor. xv, 49

nisi perfundantur, admittitis: atque ita perfundi multo melius judicatis esse quam nasci. Jam itaque vobis ipsi reddite rationem, ne putetis indignum, ut qui non admittuntur in regnum Dei, sint sub illo qui cecidit de regno Dei; et qui non habent vitam, sint sub illo qui perdidit vitam. Non autem habere parvulos vitam, nisi habeant Christum, (quem procul dubio habere non possunt, nisi induerint eum, eo modo quo scriptum est: « Quotquot » in Christo baptizati estis, Christum induistis¹: ») non ergo eos habere vitam nisi habeant Christum, Joannes evangelista testatur dicens in Epistola sua, « Qui habet » Filium, habet vitam; qui non habet Filium, vitam non » habet². » Merito ergo intelliguntur mortui qui non habent vitam, pro quibus est Christus mortuus ut habeant. « Unus enim pro omnibus mortuus est, ergo omnes mor- » tui sunt³. » Ideo autem mortuus est, sicut legitur ad Hebræos, ut per mortem evacuaret eum qui potestatem habebat mortis⁴, id est, diabolus. Quid ergo mirum, si parvuli, quandiu mortui sunt, antequam incipiant eum habere qui mortuus est pro mortuis, sub eo sunt qui potestatem habet mortis?

XXVIII. Enumeras quæ fides vere non dubitet Christiana; in quibus ea commemoras, quæ pene omnia prædicamus et nos, et de quibus nullo modo dubitandum esse censemus; usque adeo ut etiam illud quod dicis: » Sine opere liberi arbitrii nullum hominis esse posse peccatum, » verum esse fateamur. Non enim et hoc esset peccatum, quod originale traheretur, sine opere liberi arbitrii, quo primus homo peccavit, per quem peccatum intravit in mundum, et in omnes homines pertransiit⁵. Quod autem dicis: « Alienis peccatis alterum obnoxium

¹ Galat. iii, 27. — ² 1 Joan. v, 12. — ³ 2 Cor. v, 14. — ⁴ Hebr. ii, 14. — ⁵ Rom. v, 12.

non teneri : » interest quatenus recte possit intelligi. Neque nunc ago, quod peccavit David, et pro peccato ejus tot hominum millia ceciderunt¹. et quod de anathemate contra interdictum quia usurpavit unus, in eos qui hoc non fecerant, nec factum fuisse noverant, vindicta processit : alia disputatio est, neque nunc tenere nos debet, de hoc genere peccatorum sive poenarum. Parentum autem peccata modo quodam dicuntur aliena, rursus modo quodam reperiuntur et nostra : aliena quippe proprietate sunt actionis, nostra sunt autem contagione propaginis. Quod si falsum esset, profecto grave jugum super filios Adam, a die exitus de ventre matris eorum nullo modo justum esset².

XXIX. Quod autem Apostolum dixisse commemoras, « Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi³. ut reportet unusquisque propria corporis sui prout gessit, sive bonum sive malum : quomodo in parvulis accipis ? Utrum et ipsi ante tribunal Christi manifestabuntur, annon ? Si non manifestabuntur, quid te adjuvat ista sententia, quando ad eos non pertinet, quorum nunc agitur causa ? Si autem manifestabuntur, quomodo reportat eorum quisque quod gessit, qui nihil gessit ; nisi quia pertinet ad eos, quod per corda et ora gestantium, sive credunt, sive non credunt ? « Propria corporis sui » enim dixit, quod ad unumquemque in se ipso jam viventem pertinet. Nam quomodo reportat bonum, ut intret in regnum Dei, si hoc reportat quisque quod gessit ; nisi quia pertinet ad parvulum etiam quod per alterum gessit, id est, credidit ? Sicut itaque quod credidit, pertinet ad eum, ut reportet bonum, hoc est, percipiat Dei regnum : sic ad eum pertinet etiam, si non credidit, ut reportet condemnationis

¹ 2 Reg. xxiv, 1-15, et Josué. vii, 1-5. — ² Eccli. xi, 1. — ³ 2 Cor. v, 10.

judicium ; quia evangelica est et ipsa sententia : « Qui non « crediderit, condemnabitur¹. » Et Apostolus dicendo : « Omnes nos manifestari oportet, ut recipiat unusquisque » prout gessit, sive bonum, sive malum² ; » nihil voluit intelligi medium. Vide ergo quam importune nolis parvulum de alieno peccato reportare malum, et velis eum de alieno recte facto reportare bonum, non quaecumque, sed Dei regnum. Alienum quippe opus est cum credit per alterum, sicut alienum opus fuit cum peccavit in altero. Nec nos dubitamus quia baptisate delictum omne mundetur, sed renascendo quisque mundatur. Quod ergo non adimit nisi regeneratio, non cessat trahere generatio.

XXX. Sane dicendo « Concupiscentiam non usquequaque animo rebellem, procul dubio confiteris rebellem : et supplicium non fateris, quo adversus te ipsum bellum geris ? » Dicatur, inquis, parvulorum creator Deus talium, quales Dei manibus digni sunt ; et addis, id est, innocentium. » Nonne te pietate et Dei laudatione vincere videtur, qui dixerit etiam pulchra et sana opera decere manus Dei ? Et tamen multi deformes multi morbidi, multi horridi monstrosique nascuntur ; nec ideo illam totam substantiam, omnesque partes ejus, et quidquid in ea substantialiter existit et vivit, potuit creare nisi bonus et verus Deus.

XXXI. Jubes « Ut asseram, quemadmodum in Christo, id est, in virtute ejus creatos parvulos sibi audeat diabolus vindicare. » Tu asserere, si potes, quomodo sibi, non obscure, sed aperte vindicet parvulos, quos immundi spiritus vexant. Si ei traditos dicis : videmus ambo supplicium, tu dic meritum ; ambo cernimus poenam, tu qui nulla mala merita dicis ex parentibus trahi, cum Deum justum ambo fateamur, demonstra ista poena dig-

¹ Marc. xvi, 16. — ² 2 Cor. v, 10.

nam, si potes, in infantibus culpam. An vero non agnosceis etiam hoc ad illud grave jugum pertinere, quod est super filios Adam, a die exitus de ventre matris eorum, usque in diem sepulturæ in matrem omnium¹? Sub quo jugo diversis cladibus ita conteritur genus humanum, ut appareat hoc quod ex filiis iræ fiunt homines tanquam pignore accepto filii misericordiæ, in futurum sæculum præparari: in hoc autem sæculo a die ortus usque in diem obitus, etiam ipsos sub eodem gravi jugo conteri. Quandoquidem etiam baptizati parvuli inter alia mala vitæ hujus nonnunquam et istos dæmonum patiuntur incursus; quamvis eruti de potestate tenebrarum, ne ab eis trahantur in supplicium sempiternum.

XXXII. Iterum dicis, quod jam quidem dixisti, atque respondi, sed etiam nunc non debeo præterire, « Quod cum Deus parvulis nihil de proprio tam boni quam mali merentibus gloriam regenerationis attribuit, hoc ipso eos ad suam curam, ad suum jus, ad suum dominium pertinere docet, quod eorum voluntatem ineffabilis prævenit beneficii largitate. » Quid igitur eum offenderunt, quos pariter innocentes, mundos, a se ad imaginem suam creatos, innumerabiles ab isto munere alienat, nec eorum voluntatem hujus ineffabilis prævenit beneficii largitate, separans tot imagines suas a regno suo? Si hoc eis non erit malum, non ergo amabunt regnum Dei tot innocentes imagines Dei. Si autem amabunt, et tantum amabunt, quantum innocentes amare debent regnum ejus, a quo ad ipsius imaginem creantur, nihil-ne mali de hac ipsa separatione patientur? Postremo ubilibet sint, quomodo libet sint sub Deo iudice, qui nec fato premitur, nec personarum acceptione corrumpitur; in illius regni felicitate non erunt, ubi erunt qui pariter nihil boni malive

¹ Eccli. xi, 1.

meruerunt. Sed si nihil meruissent mali, nunquam privarentur in communi causa communionem tanti boni. In eis ergo, ut sæpe diximus, iræ vasis notas facit, secundum Apostolum, Deus divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ¹, ne gloriantur tanquam de meritis vitæ suæ, cum cognoscunt hoc sibi justissime reddi potuisse, quod vident reddi paribus consortibus mortis suæ.

XXXIII. Si ergo recte vis sapere, etiam de parvulis sape quod ait Apostolus de Deo Patre: « Qui eruit nos » de potestate tenebrarum, et transtulit in regnum Filii » charitatis suæ². » Et illud alterum; « Fuimus enim et » nos aliquando natura filii iræ, sicut et cæteri³. » Omnes enim eruuntur de potestate tenebrarum et filii iræ erant, qui peccato moriuntur. Omnes autem ut Deo vivant, peccato moriuntur, qui in morte Christi baptizantur. Omnes porro in morte ejus baptizantur, quicumque baptizantur in Christo. Ergo quia et parvuli baptizantur in Christo, peccato moriuntur, et a potestate tenebrarum, ubi natura filii iræ fuerant, eruuntur. Quod autem dicis, « Ubi ait Apostolus, natura filii iræ, posse intelligi, prorsus filii iræ⁴: » nonne hinc admoneri debuisti, antiquam contra vos defendi catholicam fidem; quia non fere invenitur Latinus codex, si non a vobis nunc incipiat emendari, vel potius in mendum mutari, ubi non natura sit scriptum? Quod utique cavere debuit interpretum antiquitas, nisi etiam fidei hæc esset antiquitas, cui vestra coepit resistere novitas.

XXXIV. Sed homo egregius, in grege non vis esse vulgari. Rursus enim sententiam vulgi respicis, post tanta, quibus eum reddita ratione adversus me concitaveras gravius, quam in te fuerat concitatus. Sed nimirum tua

¹ Rom. ix, 23. — ² Coloss. i, 13. — ³ Ephes. ii, 3. — ⁴ Vide Hieronymum in ipsum locum.

disputata considerans, nihil te talibus argumentis apud populum in catholicæ fidei veritate et antiquitate fundatum agere potuisse vel posse sensisti. Unde ad eum spernendum contumacia rursus ora convertis, ejusque partes quibus constat, non immerito vobis Christianorum infensissima multitudo, singillatim describendo et deridendo percurris, in quibus et¹ « Auditoriales scholasticos tangis, et dicis contra me clamatuos, O tempora, o mores²! » et tamen vulgi iudicium reformidas, ubi tam clamorosos tibi suffragatores invenire potuisti, qui Tullianis me vocibus territent; quod « Aliunde quam unde totum est, esse putem genitalem corporis partem. » Quibus ego cum retulero, Non hoc dico, mentitur: libidinem culpo, non membra; vitium denoto, non naturam: iste autem qui mihi apud vos calumniatur, audet in Ecclesia Christi ante magistrum in cœlo sedentem recitare libidinis laudem; quod ei recitandum, si vobiscum studeret, magistrorum nemo proponeret, ne offenderet omnium vestrum pudorem. Nonne alia in te Tulliana vere convenientia verba convertent, dicentes tibi, « Ex hac parte pudor pugnat, abs te petulantia; hinc continentia, illinc libido³. »

XXXV. Nescio quos etiam quasi desertores dogmatis vestri ad fidem catholicam conversos arguis vel reversos. Quos tamen significasti ita te metuere, ut eorum nomina exprimere non auderis; ne forte audientes abs te sua falsa crimina, mox tibi, si non vera, certe credibilia reponerent. Quod quidem quicumque sunt isti, si graviter sapiunt, non facerent, et parcerent tibi secundum Apostolum, non reddentes maledictum pro maledicto⁴. Tu autem saltem illum monentem ne dedigneris audire, de

¹ Supra lib. 2. cap. ultim. — ² Orat. 1. in Catil. et act. 6. in Verrem. — ³ Cicero oratio. 2. in Catilinam. — ⁴ 1 Petr. 111, 9.

cujus litteris exclamare te libuit, « O tempora, o mores? » Saltem, inquam, ipsum audi, « Ut quantum a rerum turpitudine abes, (si tamen abes,) tantum te a verborum libertate sejungas; et ea in alteros ne dicas, quæ cum tibi falso objecta sint, erubescas. » Talia te sane in istos nescio quos dixisse qui legunt, sciunt, qualia in aliquibus omnino non novimus, quos in proposito continentia recessisse a Pelagianis hæreticis novimus. Tui vero vel tuæ quales sint nihil mea interest, quos tu vel quas tu sic fallis, ut dicas me definire, « Nec in carioso quidem corpore libidinem posse frenari. » Imo qui frenari posse et frenari oportere decerno, ideo malum intelligo. Quod qui negat malum, viderit quomodo habeat bonum, cui repugnantem, velit nolit, fatetur frenandam esse libidinem. Ego itaque non solum a senibus, verum et a juvenibus dico libidinem posse frenari: sed multum miror a continentibus libidinem posse laudari.

XXXVI. Quis autem nostrum dicit, « Malum hoc quod parvuli originaliter trahunt, sine substantia in qua est, aut esse posse, aut unquam fuisse? » Quod tanquam dicamus, ita quæris dialecticos iudices, et irrides vulgum, quasi ad ipsum te iudicem adducam, a quo iudicari ista non possunt: quæ tu si non didicisses, Pelagiani dogmatis machina sine architecto necessario remansisset. « Si vis vivere, noli amare sapientiam verbi, qua evacuatur crux Christi⁴. » Quomodo de aliis substantiis in alias substantias vel bonæ vel malæ transeant qualitates, non migrando, sed afficiendo, jam libro superiore tractavimus. Si vulgi spernis iudicium, illos iudices intuere, quos tibi duobus prioribus meis libris luculentissima in Ecclesia Christi, præditos auctoritate proposui.

XXXVII. Quale est autem, quod beatæ memoriæ Zo-

¹ 1 Cor. 1, 17.